

11.9.2025

VN/13535/2025

Opettajankoulutusfoorumin lausunto päiväkodin johtajan kelpoisuutta selvittävän työryhmän tehtävänantoon

Kiitämme päiväkodin johtajan kelpoisuutta selvittävää työryhmää pyynnöstä esittää lausunto työryhmän tehtävänantoon. Työryhmän tehtävänä on asettamispäätöksen mukaisesti laatia ehdotus:

- hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti varhaiskasvatuksen sosionomin ylemmän tutkinnon (SOS YAMK) riittävistä yliopistossa suoritettavista lisäopinnoista (ml. harjoittelu, opinnäytetyö) päiväkodin johtajan kelpoisuuden saavuttamiseksi
- varhaiskasvatuslakiin päiväkodin johtajaa koskevaan kelpoisuussäätelyyn mahdollisesti tarvittavista muutoksista. Ehdotus varhaiskasvatuslain mahdollisista muutoksista tulee laatia hallituksen esityksen muotoon.

Lausunnossa meiltä pyydettiin perusteltua vastausta kysymykseen: **”Millaisia näkökulmia teillä on päiväkodin johtajan kelpoisuutta selvittävän työryhmän tehtävänantoon liittyen?”**

Nostamme lausunnossamme esille **kolme keskeistä näkökulmaa**, jotka asiantuntemuksemme perusteella ovat keskeisiä huomioitavia asiakokonaisuuksia työryhmän työssä ja ehdotuksen laatimisessa. Esitämme kunkin näkökulman osalta keskeiset asiat perustellen. Näkökulmat ovat:

- I) Laadukas varhaiskasvatus ja pedagogisen johtamisen merkitys siinä;
- II) Päiväkodin johtajan asiantuntijuus; ja
- III) Päiväkodin johtajan koulutus ja kelpoisuus.

I) Laadukas varhaiskasvatus ja pedagogisen johtamisen merkitys siinä

Laadukas varhaiskasvatus luo pohjan lasten kasville, kehitykselle ja oppimiselle läpi koulupolun ja koko elämän ajan. Varhaiskasvatus tukee perheiden ja huoltajien kasvatustyötä monipuolisesti. Laadukas varhaiskasvatus vähentää eriarvoisuutta ja eriytymiskehitystä sekä ennaltaehkäisee monia koulunkäynnin haasteita, mm. koulunkäynnistä etääntymistä ja koulupudokkuutta, lasten ja nuorten koulutuspolun myöhemmissä vaiheissa (ks. mm. Scirearly, 2022–25). Muuttuvassa ja moninaistuvassa yhteiskunnassa laadukkaalla varhaiskasvatuksella on erityinen painoarvo lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena sekä suomalaisen demokraattisen yhteiskunnan tulevaisuuden rakentajana.

Varhaiskasvatukseen osallistuvilla lapsilla on moninaisia tarpeita liittyen kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen sekä niiden tukeen. Kasvatuksellista asiantuntijuutta ja osaamista toimia lasten ja heidän huoltajiensa kanssa tarvitaan varhaiskasvatuksessa erityisellä tavalla. Inklusiivisen varhaiskasvatuksen toteuttaminen on suomalaisessa moninaistuvassa yhteiskunnassa tällä hetkellä ja lähivuosikymmeninä keskeistä.

Varhaiskasvatuksessa tehtävä pedagoginen johtamistyö on vaativaa, ja se edellyttää pitkäjänteisyyttä, suunnitelmallisuutta ja jatkuvaa oman työn kehittämistä (Fonsén et al., 2020; Fonsén & Soukainen, 2020). Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtaminen edellyttää syvällistä kasvatustieteellistä asiantuntijuutta sekä monipuolisia taitoja johtaa moniammatillista tiimiä muuttuvissa tilanteissa kasvatuksellisen perustehtävän suunnassa. Varhaiskasvatuksen työyhteisöt ovat moniammatillisia asiantuntijayhteisöjä, joiden johtaminen laadukkaasti ja tavoitteellisesti varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi on erityistä pedagogista johtamisasiantuntijuutta vaativa tehtävä.

11.9.2025

II) Päiväkodin johtajan asiantuntijuus

Päiväkodin johtaminen ja tavoitteellinen varhaiskasvatuksen toteuttaminen edellyttävät laajaa, monipuolista ja syvällistä akateemista ja käytännöllistä kasvatustieteellistä asiantuntijuutta (vrt. Ranta ym., 2023). Johtajan tulee kyetä koko moniammatillisen henkilöstön pedagogisen toiminnan ohjaamiseen, tukemiseen ja johtamiseen, varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamiseen sekä kasvatus- ja oppimisympäristöjen kehittämiseen (Heikkinen ym., 2022).

Päiväkodin johtaminen edellyttää kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista työtettä (Fonsén, 2014). Päiväkodin johtajan keskeinen tehtävä on huolehtia työyhteisön johtamisesta ja kehittämisestä sekä henkilöstön ammatillisen osaamisen jatkuvasta kehittämisestä. Lasten yksilöllisten tarpeiden huomioiminen ja inklusiivisen, koko varhaiskasvatusyksikköä tai -yksiköitä koskevan toimintakulttuurin rakentaminen edellyttävät johtajalta vankkaa kasvatustieteellistä asiantuntijuutta (Laakso ym., 2020). Tämä asiantuntijuus korostuu entisestään johtajan työhön kuuluvan päiväkodin ulkopuolisten asiantuntijoiden ja asiantuntijayhteisöjen sekä muiden viranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön kautta (Heikonen ym. 2023).

III) Päiväkodin johtajan koulutus ja kelpoisuus

Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen ja päiväkodin johtaminen edellyttävät varhaiskasvatuksen vahvaa teoreettista ja käytännöllistä tuntemusta sekä näiden syvällistä yhdistämistä (Heikkinen, ym., 2024; Fonsén et al., 2022). Päiväkodin johtajan koulutuksen tulee olla maisteritasoinen ja tutkimusperustainen kasvatustieteellinen yliopistollinen koulutus, ja sen tulee antaa valmiudet toimia päiväkodin johtajan vaativassa tehtävässä. Koulutuksen tulee perustua ajankohtaiseen varhaiskasvatuksen tutkimukseen sekä tarjota kattavasti teoreettista tietoa varhaiskasvatukseen, lapsuuteen liittyvien ajankohtaisen ilmiöiden ja näiden historiallisten, yhteiskunnallisten ja filosofisten taustojen osalta. Lisäksi koulutuksen tulee mahdollistaa johtajalle käytännön taitoja, joita johtaja työssään tarvitsee.

Päiväkodin johtajilla tulee lisäksi olla mahdollisuus tutkimusperustaiseen täydennyskoulutukseen ja jatkuvaan oppimiseen läpi työuran. Heidän osaamistaan tulisi vahvistaa tarjoamalla selkeitä johtajuutta tukevia rakenteita (Heikkinen ym., 2024).

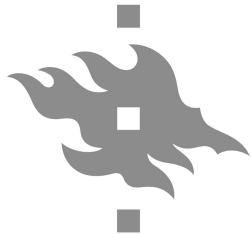
Lopuksi

Olemme laatineet lausuntomme yhteistyössä kansallisessa Opettajankoulutusfoorumissa, joka on kaikkien opettajankoulutusta tarjoavien korkeakoulujen, ja kaikkien keskeisten sidosryhmien yhteistyöelin. Opettajankoulutusfoorumi kehittää tutkimusperustaisesti suomalaista opettajankoulutusta ja opettajien jatkuvaa oppimista (<https://www.helsinki.fi/fi/verkostot/opettajankoulutusfoorumi>). Opettajankoulutusfoorumissa on 60 em. tahojen virallisesti nimeämää jäsentä.

Kuntaliiton edustaja toi esille, että Kuntaliiton yleinen näkemys kohdasta III) poikkeaa Opettajankoulutusfoorumin lausunnosta. Seuraavat Opettajankoulutusfoorumin jäsenet eivät sitoudu lausuntoon: Marianne Kukko (johtaja / HAMK:n ammatillinen opettajakorkeakoulu), Hanna Ilola (johtaja / TAMK:n ammatillinen opettajakorkeakoulu), Pekka Risku (johtaja / JAMK:n ammatillinen opettajakorkeakoulu), Crister Nyberg (johtaja / Haaga-Helia AMK:n ammatillinen opettajakorkeakoulu), Markku Viitasaari (yksikönjohtaja / OAMK:n ammatillinen opettajakorkeakoulu).

Helsingissä 11.9.2025

Professori Auli Toom
Varadekaani, Kasvatustieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto, Opettajankoulutusfoorumin puheenjohtaja
Kansallinen Opettajankoulutusfoorumi (<https://www.helsinki.fi/fi/verkostot/opettajankoulutusfoorumi>)

11.9.2025

Lähteet

Fonsén, E. (2014). Pedagoginen Johtajuus Varhaiskasvatuksessa. Acta Universitatis Tamperensis 1914. Tampere: Tampere University Press. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/95050/978-951-44-9397-3.pdf?sequence=1>

Heikkinen, K. M., Ahtiainen, R., Fonsén, E., & Kallioniemi, A. (2024). Leadership as a profession in early childhood education and care. *Educational Research*, 66(3), 347-363.

Heikkinen, K. M., Ahtiainen, R., & Fonsén, E. (2022). Perspectives on leadership in early childhood education and care centers through community of practice. *Sage Open*, 12(2), 21582440221091260.

Heikonen, L., Ahtiainen, R., Fonsén, E., Heikkinen, K. M., Lahtero, T., & Kallioniemi, A. (2023). Kohti kehittyvää johtajuutta: Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen johtajuushankkeen (VEPO 2035) loppuraportti. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-760-4>

Fonsén, E., Lahtinen, L., Sillman, M., & Reunamo, J. (2020). Pedagogical leadership and children's well-being in Finnish early education. *Educational Management Administration & Leadership*, 50(6), 979-994. [Pedagogical leadership and children's well-being in Finnish early education - Elina Fonsén, Leena Lahtinen, Mari Sillman, Jyrki Reunamo, 2022](#)

Fonsén, E., & Soukainen, U. (2020). Sustainable pedagogical leadership in Finnish early childhood education (ECE): An evaluation by ECE professionals. *Early Childhood Education Journal*, 48(2), 213-222. [Sustainable Pedagogical Leadership in Finnish Early Childhood Education \(ECE\): An Evaluation by ECE Professionals | Early Childhood Education Journal](#)

Fonsén, E. (2014). Pedagoginen johtajuus varhaiskasvatuksessa. Tampere University Press.

Fonsén, E., Ahtiainen, R., Kiuru, L., Lahtero, T., Hotulainen, R. & Kallioniemi, A. (2022). Kasvatus- ja opetusalan johtajien näkemyksiä johtamisosaamisesta ja sen kehittämistarpeista. *Työelämän tutkimus*, 20(1), 90–117 [Kasvatus- ja opetusalan johtajien näkemyksiä johtamisosaamisesta ja sen kehittämistarpeista](#)

Laakso, P., Pihlaja, P., & Laakkonen, E. (2020). Inklusiivisen pedagogiikan johtaminen varhaiskasvatuksessa. *Journal of Early Childhood Education Research*, 9(2), 373–398. <https://journal.fi/jecer/article/view/114138>

Ranta, S., Kangas, J., Harju-Luukkainen, H., Ukkonen-Mikkola, T., Neitola, M., Kinon, J., Sajaniemi, N., & Kuusisto, A. (2023). Teachers' Pedagogical Competence in Finnish Early Childhood Education: A Narrative Literature Review. *Education Sciences*, 13(8), Article 791. <https://doi.org/10.3390/educsci13080791>

SCIREARLY – Reducing Early School Leaving and Underachievement (2022-25). Horizon Europe Research Project funded by the European Commission. <https://scirearly.eu/>